

Waarom dragen niet de mannen een sluier?

Over vrouw en seksualiteit in de Islam

De positie van de moslimvrouw staat in onze samenleving volop in de belangstelling. Elke poging tot kritiek wordt door moslims in de kiem gesmoord met de stelling dat de islam voor gelijkwaardige rechten van vrouwen heeft gezorgd. Zo'n uitspraak blijft echter in het luchtledige hangen, vooral omdat over de daadwerkelijke problemen heen wordt gestapt. Feit is dat in de praktijk vrouwen wel onderdrukt worden en weinig vrijheden kennen om zichzelf te kunnen ontwikkelen. Dat komt vooral doordat vrouwen seksueel in toom worden gehouden. Een vrouw mag nooit aanleiding geven tot roddel, want dat zou haar zedigheid aantasten en daarmee de eer van de familie. Deze houding wordt instandgehouden door de vele taboes binnen de moslimgemeenschap. Een van de grootste taboes is seksualiteit.

Binnen de islam is seks een genot waar zowel mannen als vrouwen recht op hebben. Maar in de loop der eeuwen is het een beladen onderwerp geworden. Honderden jaren geleden werden in de Arabische literatuur veelvuldig teksten volgeschreven over de geneugten van seks, nu is het een taboe. Seksuele voorlichting is er dan ook niet meer bij, zeker niet voor de vrouw. Eigenlijk zijn seks, de vrouw en haar genot, vanuit mannelijk optiek vrijwel niet verenigbaar. Het is de man die aan zijn trekken moet komen en de vrouw die zich daarin moet schikken. Hoewel het genot voor de vrouw dus in de praktijk iets is waarmee het armoedig is gesteld, zijn de koran en de *hadith* (de overleveringen van de profeet) duidelijk. Regels en voorschriften wijzen uit dat de vrouw zeker recht heeft op genot. In de

praktijk blijkt echter dat de man rechten kent en de vrouw slechts plichten.

Een onderwerp dat onlosmakelijk is verbonden met seksualiteit is de maagdcultus. Nog steeds lijden miljoenen vrouwen daaronder. Niet alleen in de moslimlanden, ook in België en Nederland waar veel moslims in hun denkbeelden conservatiever zijn dan in het land van herkomst. Wanneer ze heel jong zijn, krijgen deze vrouwen al te horen dat ze op moeten passen, dat ze niet al te ruw met zichzelf om moeten gaan en dat ze vooral niet mogen sporten, want dan kan het vliesje breken. Maar wat zij vooral leren en zich ook realiseren is, dat seks een doodzonde is. Als een vrouw voor het huwelijk haar maagdelijkheid verliest, wordt als het ware een catastrofe ontketend. Wanneer tijdens de huwelijksnacht geen bloed op het laken te zien is, heeft de echtgenoot het recht zijn vrouw per direct naar haar familie terug te sturen. De scheiding wordt daarmee uitgesproken en de familiereputatie wordt te gronde gericht.

Dat een vrouw als maagd het huwelijk moet ingaan, staat in de koran. Een verplichting die ook geldt voor de man. De traditie wijst echter uit dat er maar weinig mannen zijn die voor het eerst gemeenschap hebben tijdens de huwelijksnacht. Een man als maagd wordt door de omgeving zelfs als belachelijk gezien. Maar diezelfde mannen eisen wel een maagd om mee te trouwen. In België en Nederland is het zelfs gebruik dat Marokkaanse en Turkse moslimmannen een vrouw uit het land van herkomst halen. Een groen blaadje, onmondig en vooral onbekend binnen de kringen van haar toekomstige echtgenoot.

Terwijl bij ons een banale discussie gaande is over de vraag of de hersteloperatie van het maagdenvlies in het ziekenfonds moet, werd één van de eerste operatieve herstelacties tientallen jaren geleden in Casablanca verricht door een joods-Marokkaanse chirurg. Dezelfde man die ook befaamd is geworden door sekseveranderende operaties. Veel vrouwen uit rijke families hebben gebruikge-

maakt van zijn kunde en meer gynaecologen hebben zijn voorbeeld gevolgd.

In de meeste steden van Marokko zijn er klinieken waar vrouwen terecht kunnen. In onze landen nemen veel allochtone meisjes hun toevlucht tot zulke hersteloperaties. Vooral de Nederlandse Rutgershuizen waren lange tijd gewilde toevluchtsoorden. Niet alleen kon daar het maagdenvlies worden hersteld door middel van het aanbrengen van hechtingen binnen de vagina, ook abortussen waren gebruikelijk.

Maar er zijn andere trucjes die ook in de Arabische landen bekend zijn, vooral onder vrouwen die weinig geld hebben, of die op het platteland wonen. Een voorbeeld is het plaatsen van brandnetels in de vagina, waardoor het vlees beurs wordt en er met één enkele stoot een bloedvlek op het laken terecht komt. En dan laat ik het kippenbloed en andere onsmakelijkheden maar buiten beschouwing.

De maagdencultus houdt de moslimvrouw al vanaf zeer jonge leeftijd gevangen. Seks correspondeert met angst. De angst om de oorzaak te zijn van de schande van de familie. Waar komt het toch vandaan dat mannen een maagd zo verheerlijken?

In de koran wordt godsvruchtige mannen een paradijs beloofd, waarbij in afgescheiden paviljoens vurig beminende gezellinnen op hen wachten. Een bijkomend genoegen is dat de vrouwen in het paradijs, ongeacht het genot dat mannen met hen beleven, altijd maagd blijven. Het hoogste goed voor moslimmannen is dus de maagdelijkheid voor de vrouw. Het is van zulke hoogstaande waarde dat het al het andere overschaduwet. En een jong meisje groeit zo op in angst, terwijl ze bevend op haar huwelijksnacht wacht en zij de angstaanjagende verhalen aanhoort over die vrouwen die hun families schade en schande hebben berokkend. De gemeenschap speelt een belangrijke rol in dit scenario. Iedereen let met argusogen op andermans dochters, één misstap zorgt al voor reputatieverlies. De sociale controle is als een onzichtbaar traliewerk, die

een vrouw vanaf haar vroegste jeugd tot aan en zelfs tijdens haar huwelijk onderdrukt.

Een ander onderwerp dat net zo zwaar weegt en minstens zo essentieel is, is de seksuele beschikbaarheid van de partner. Het is een plicht, want de echtelieden mogen elkaar niet dusdanig verwaarlozen dat er een behoefte ontstaat aan iemand anders dan de wettige echtgenoot of echtgenote. *Zina*, oftewel overspel, moet te allen tijde tegengehouden worden. De praktijk laat echter zien dat slechts weinig mannen die plicht naar hun vrouw toe voelen. Het is juist een vanzelfsprekendheid dat de vrouw altijd beschikbaar is. Dwang komt hierbij helaas voor. De Blijf-van-mijn-lijfhuizen zitten vol met moslimvrouwen die onderworpen werden aan de autoritaire genoegens van hun echtgenoten. Dit is frappant, aangezien zulk gedrag door de *hadith* verworpen wordt. Aangezien de *hadith* als jurisprudentie geldt naast de koran, zijn mannen verplicht zich aan die regels en voorschriften te houden.

Volgens de islamitische wet heeft de vrouw het recht om van haar man te scheiden, mocht hij niet aan zijn echtelijke plicht voldoen, dus als hij impotent is, weigert de liefde met haar te bedrijven of langdurig in de gevangenis zit. Slechts weinig vrouwen passen dat recht daadwerkelijk toe. In bepaalde islamitische landen wordt het vrouwen zelfs erg moeilijk, zo niet onmogelijk gemaakt. De man daarentegen, heeft het recht om niet alleen op juridische wijze van zijn vrouw te scheiden, maar ook door middel van verstoting. Dat gebeurt door in bijzijn van getuigen driemaal 'ik verstoot je' te zeggen. In landen als Marokko wordt verstoting vaker toegepast dan juridische scheiding. Het is simpel en ambtelijke molens kunnen vermeden worden. Polygamie is hier nauw mee verbonden. Aangezien het te duur is om met meerdere vrouwen getrouwd te zijn, verstoot een man zijn vrouw om een jongere vrouw te huwen. Ook bij ons hebben vrouwen te lijden onder deze wetten. Wanneer ze voor de Marokkaanse wet getrouwd zijn, is het eenvoudig voor de man om van zijn vrouw te

scheiden als ze in Marokko zijn. Hij heeft dan in ieder geval haar toestemming niet nodig.

Door de eeuwen heen is seksualiteit een term geworden waar voorzichtig mee omgegaan wordt. Over dit onderwerp bestaat nauwelijks of geen communicatie, wat funest is voor een meisje dat op haar pad zaken tegenkomt waar zij vragen over heeft. Websites zoals Maroc.nl en forums.marokko.nl voor jonge Marokkanen van de tweede en derde generatie worden overspoeld met vragen van jonge vrouwen over seksualiteit, islam en de positie van de vrouw. Vaak reageren daarop tweede-generatie Marokkaanse mannen die zelf een zeer rigide houding hebben jegens vrouwen. Maar, en dat is verbazend, er zijn ook veel vrouwen die zeer conservatief denken over seksualiteit, maagdelijkheid en de sluier. Discussie wordt veelal onmogelijk gemaakt, want volgens deze mensen is alles verboden of zoals het in het Arabisch wordt gezegd: *haram*.

Door het taboe op seksualiteit is het vrijwel onmogelijk voor een meisje om het met haar ouders over dat onderwerp te hebben. Bovendien is het niet veilig om met Marokkaanse of Turkse vriendinnen te praten, aangezien er binnen de moslimgemeenschappen een enorme roddelcultuur heerst. Depressies, anorexia en zelfmoordpogingen komen helaas regelmatig voor. Wat wel zou helpen zijn inloophuizen zoals die van stichting 'Het Spiegelbeeld' in Amsterdam, opgericht door Saida Elhantali, een jonge Marokkaanse vrouw die zelf het nodige heeft meegeemaakt. Hier worden vrouwen met problemen opgevangen door vrouwen die zelf seksueel zijn misbruikt of andersoortige problemen hebben gehad. Meer subsidies voor dat soort initiatieven zijn lonender dan naaicursussen.

Marokkaanse en Turkse vrouwen die door een huwelijk naar België of Nederland zijn gekomen, kampen ook vaak met problemen. Ze komen in een sociaal isolement terecht. Veelal bestaat hun wereld alleen maar uit hun echtgenoot en zijn familie. De mannen zijn autoritair en beletten hen zich verder te ontwikkelen. Het huishouden, hun

seksuele beschikbaarheid en het baren van kinderen worden door die echtgenoten als het hoogste goed gezien.

Verplichte inburgeringscursussen zijn noodzakelijk, maar wel met duidelijke financiële sancties, zodat de mannen gedwongen worden hun vrouwen ernaartoe sturen. Afgezien van de Nederlandse taal moeten praktijkgerichte opleidingen aangeboden worden, zoals computercursussen om de vrouwen klaar te stomen voor de arbeidsmarkt, opdat financiële onafhankelijkheid naderbij komt. Moskeeën hebben ook een verantwoordelijkheid in deze. De imams vertellen na het gebed verhalen uit de *hadith*. Het leven van de profeet geldt als een voorbeeld voor veel mannen. Hij trouwde een veel oudere vrouw die een zeer succesvol zakenvrouw was. De mannen hier moet gewezen worden op het feit dat hun vrouwen de kans en de vrijheid moeten krijgen om te werken.

Beleidsmakers van ministeries hebben ook een rol in het geheel, maar belangrijker is dat de moslimgemeenschap gewezen wordt op haar eigen verantwoordelijkheid. De mannen moeten hun vrouwen de grondrechten geven zoals die zijn vastgesteld in de koran en de *hadith*. En de vrouwen mogen hun zusters niet meer afvallen, maar moeten ze juist steunen. Helaas worden mensen met feministische denkbeelden regelmatig aangevallen en uitgesloten voor nestbevuiler.

De moslimgemeenschap heeft door de eeuwen heen niet alleen vrouwelijke feministen gekend, maar ook mannelijke, die op willen komen voor de rechten van de vrouw. Vooral omdat zij inzagen dat de beperkingen niet door de religie komen, maar eerder door culturele zaken zoals normen, waarden en tradities.

Zo ook Kacem Amin, een mohammedaanse feminist die tot de conclusie is gekomen dat vrouwen beter in staat zijn hun seksuele impulsen te beheersen dan mannen en dat seksuele segregatie een middel is om de mannen te beschermen en niet de vrouwen. Allereerst vraagt hij zich af wie in dergelijke samenlevingen nu eigenlijk bang is en

waarvoor. Hij baseert zich op het gegeven dat vrouwen hun isolement nauwelijks op prijs stellen en zich er alleen onder dwang in schikken. Het gaat er eigenlijk om dat vrouwen beheerst moeten worden, want anders komt er *fitna*, ofwel wanorde, chaos.

De Marokkaanse islamdeskundige en sociologe, Fatima Mernissi citeerde Kacem Amin in haar boek *Achter de sluier, de islam en de strijd tussen de seksen*:

‘Als mannen vrezen vrouwen te zien bezwijken voor hun mannelijke charmes, waarom hebben ze dan het dragen van de sluier niet voor zichzelf ingesteld? Gaan mannen ervan uit dat ze minder goed in staat zijn het hoofd te bieden aan verleidingen dan vrouwen? Worden mannen minder goed in staat geacht dan vrouwen zich te beheersen en weerstand te bieden aan hun seksuele impulsen? Het verbod voor vrouwen om zich zonder sluier te vertonen geeft aan hoe bang mannen zijn om hun zelfbeheersing te verliezen en zich te laten gaan in *fitna*, telkens wanneer ze een ongesluisde vrouw tegenkomen.’

Doorredenerend moet de conclusie wel luiden dat vrouwen geacht worden beter weerstand te kunnen bieden dan mannen. Laat de vrouwen dan eindelijk krijgen waar ze recht op hebben.